

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 59/2019-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. apríla 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti RECLAIM, a. s., Staromestská 3, Bratislava, IČO 46076760, zastúpenej advokátom Mgr. Martinom Babčaníkom, Alžbetin Dvor 1348, Miloslavov, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 9 Co 280/2017-276 z 27. septembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti RECLAIM, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. marca 2019 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti RECLAIM, a. s., Staromestská 3, Bratislava, IČO 46076760 (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 280/2017-276 z 27. septembra 2018.

2.1 Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom na Okresnom súde Pezinok (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 6 C 275/2012 sa sťažovateľka ako žalobkyňa domáhala proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“) zaplata sumy 9 602,18 € s príslušenstvom. Uvedený nárok sťažovateľka odôvodňovala tým, že na základe zmluvy o postúpení pohľadávky uzatvorenej medzi Prvou stavebnou sporiteľňou, a. s., ako postupcom a ňou ako postupníkom sa stala vlastníkom pohľadávky z mimoriadneho medziúveru a stavebného úveru, ktorý právny predchodca sťažovateľky poskytol [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na základe zmluvy o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere uzavretej 26. novembra 2001 (ďalej len „zmluva“), ktorí ho však riadne a včas nesplatili, pričom žalovaná ako ručiteľka urobila písomné ručiteľské vyhlásenie, že uspokojí pohľadávku veriteľa v prípade, ak ju neuspokojí dlžník.

Okresný súd rozsudkom č. k. 6 C 275/2012-203 z 20. júla 2017 žalobnému návrhu sťažovateľky vyhovel a právny vzťah zo zmluvy posúdil podľa ustanovení zákona Slovenskej národnej rady č. 310/1992 Zb. o stavebnom sporení v znení neskorších predpisov, podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka a ručiteľský záväzok žalovanej posúdil podľa § 303 a nasl. Obchodného zákonníka. Okresný súd teda predmetnú zmluvu, ako ani predmetnú dohodu o ručení nepovažoval za spotrebiteľské zmluvy, vo vzťahu ku ktorým by boli aplikovateľné právne normy na ochranu spotrebiteľa.

Proti rozsudku okresného súdu podala žalovaná odvolanie, o ktorom krajský súd napadnutým rozsudkom č. k. 9 Co 280/2017-276 z 27. septembra 2018 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie zmenil zamietnutím žaloby. Krajský súd na rozdiel od okresného súdu predmetnú zmluvu, ako aj dohodu o ručení považoval za spotrebiteľské zmluvy, v dôsledku čoho na ne aplikoval namiesto ustanovení Obchodného zákonníka ustanovenia Občianskeho zákonníka a v konečnom dôsledku konštatoval premlčanie nároku sťažovateľky proti žalovanej.

2.2 Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti v podstate opakuje argumenty, ktoré vznesla už v konaní pred všeobecnými súdmi, osobitne vyjadruje výhrady k rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 MCdo 14/2014 z 21. apríla 2015, na ktoré krajský súd v napadnutom rozsudku odkazuje, pričom možno zhrnúť, že podľa názoru sťažovateľky krajský súd porušil ňou označené práva, „*ktorých imanentnou súčasťou je aj právo, aby sa vo veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, keď vo vyššie uvedenom súdnom konaní na obchodnoprávny vzťah z úverovej zmluvy a jej zabezpečenia, ktorý vznikol v roku 2001 a na ktorý sa v zmysle zákonného imperatívu § 261 Obchodného zákonníka mali aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka, SVOJVOLNE bez ďalšieho aplikoval právnú úpravu Občianskeho zákonníka.*“.

Na podporu svojej argumentácie sťažovateľka v rámci odôvodnenia ústavnej sťažnosti taktiež poukazuje na stanovisko útvaru dohľadu nad finančným trhom Národnej banky Slovenska č. 1/2015 z 21. apríla 2015, ktorého kópiu priložila aj ako prílohu k ústavnej sťažnosti.

3. Vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, možno zhrnúť, že podľa názoru sťažovateľky k namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces napadnutým rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 280/2017-276 z 27. septembra 2018 došlo tým, že krajský súd (na rozdiel od okresného súdu) jej vec nesprávne právne posúdil, keď (vychádzajúc z právneho názoru o aplikovateľnosti právnych noriem na ochranu spotrebiteľa) vo veci svojvoľne aplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka, a nie Obchodného zákonníka.

4. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo spoločnosti RECLAIM, a. s. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach a základných slobodách rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 27.09.2018, č. k. 9Co/280/2017-276, porušené BOLO.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 27.09.2018, č. k. 9Co/280/2017-276 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Krajský súd v Bratislave je povinný zaplatiť spoločnosti RECLAIM, a. s. náhradu trov konania vo výške 632,98 Eur.

II.

Relevantná právna úprava

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

9. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa § 122 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť môže podať osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody.

13. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Sťažovateľkou označené referenčné právne normy

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

III.

Právne hodnotenie a závery ústavného súdu

16. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľkino podanie je možné kvalifikovať ako ústavnú sťažnosť v zmysle čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f), § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde.

17. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 280/2017-276 z 27. septembra 2018, pričom podľa názoru sťažovateľky k porušeniu ňou označených práv malo dôjsť tým, že krajský súd (na rozdiel od okresného súdu) jej vec nesprávne právne posúdil, keď (vychádzajúc z právneho názoru o aplikovateľnosti právnych noriem na ochranu spotrebiteľa) vo veci svojvoľne aplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka, a nie Obchodného zákonníka.

18. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

19. Ústavný súd na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľky obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

20. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľkou formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nie sú dané skutočnosti, ktoré by odôvodňovali prijatie ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie

konanie, a vzhľadom na to je potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietnuť podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti a v časti pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

Zjavná neopodstatnenosť

21. Z už citovaného § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu, ktorá je plne aplikovateľná i po zmene právnej úpravy konania pred ústavným súdom, možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. II. ÚS 399/2010, IV. ÚS 51/2011).

22. Vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavnoprávnou požiadavkou je tiež to, aby všeobecnými súdmi vydané rozhodnutia boli riadne, zrozumiteľné a logicky odôvodnené.

23. Ústavný súd taktiež zdôrazňuje, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nepatrí právo účastníka dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 240/2013).

24. Vychádzajúc z týchto základných princípov, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľky vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu č. k. 9 Co 280/2017-276 z 27. septembra 2018.

25. Ústavný súd v úvode konštatuje, že sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti neuvádza žiadnu ústavnoprávne relevantnú námietku, ktorá by mala svedčiť v prospech záveru o porušení jej označených práv. Svoju argumentáciu založila v podstate výlučne na tvrdení, že krajský súd (na rozdiel od okresného súdu) jej vec nesprávne právne posúdil, keď (vychádzajúc z právneho názoru o aplikovateľnosti právnych noriem na ochranu spotrebiteľa) vo veci svojvoľne aplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka, a nie Obchodného zákonníka.

26. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že základ argumentácie sťažovateľky, s ktorým sa stotožnil aj súd prvej inštancie, spočíval v tom, že predmetná zmluva a dohoda o ručení boli uzavreté pred 1. aprílom 2004, teda pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 150/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 150/2004 Z. z.“), ktorým bol novelizovaný Občiansky zákonník a ktorým bol prvýkrát v Občianskom zákonníku upravený inštitút spotrebiteľskej zmluvy. Zároveň aplikácia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka upravujúcich spotrebiteľské zmluvy na úverovú zmluvu ako zmluvný typ výslovne neuvedený v § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31. decembra 2007 by podľa názoru sťažovateľky prichádzala do úvahy až od účinnosti zákona č. 568/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým bol novelizovaný okrem iného § 52 ods. 1 Občianskeho

zákonníka v tom zmysle, že zákonodarca ustúpil od snahy o taxatívne vymedzenie okruhu spotrebiteľských zmlúv s ohľadom na zmluvný typ a prijal eurokonformnú definíciu spotrebiteľskej zmluvy, podľa ktorej sa za spotrebiteľskú zmluvu považuje každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

27.1 Uvedený právny názor nepovažoval krajský súd za správny a v prvom rade poukázal na skutočnosť, že inštitút spotrebiteľskej zmluvy nebol do slovenského právneho poriadku zavedený až zákonom č. 150/2004 Z. z., ale s týmto inštitútom operoval už zákon č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov, hoci v čase uzavretia predmetnej zmluvy nepoužíval pojem spotrebiteľská zmluva, ale používal pojem „typová zmluva“ (§ 23a ods. 1 zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom od 1. januára 2000) a k terminologickému posunu na „spotrebiteľskú zmluvu“ došlo až novelizáciou tohto predpisu s účinnosťou od 25. novembra 2004.

27.2 Nadväzujúc na uvedené, krajský súd k otázke aplikovateľnosti právnych noriem na ochranu spotrebiteľa v predmetnej veci, ako aj k súvisiacej otázke aplikovateľnosti ustanovení Občianskeho zákonníka a následne k súvisiacej otázke premlčania pohľadávky sťažovateľky v odôvodnení napadnutého rozsudku (body 10 – 15) v podstatnom uviedol:

„10. Je nepochybne pravdou, že v čase uzavretia predmetnej spotrebiteľskej zmluvy sa na ňu nemohli vzťahovať v tom čase neexistujúce ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, avšak nadobudnutím účinnosti zákona č. 150/2004 Z. z. sa aj skôr uzavreté spotrebiteľské zmluvy dostali do právneho režimu spotrebiteľských zmlúv tak, ako je upravený v § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Ustanovenia § 879f ods. 3 a 4 Občianskeho zákonníka stanovujú iba trojmesačné prechodné obdobie, v ktorom sa mali dotknuté spotrebiteľské zmluvy uviesť do súladu s ustanoveniami na ochranu spotrebiteľa. Inak však v prechodných ustanoveniach Občianskeho zákonníka nie je žiadna osobitná norma vylučujúca pôsobnosť § 52 a nasl. na zmluvy uzavreté do 31.3.2004, z tohto dôvodu sa bez ďalšieho nová právna úprava vzťahuje aj na skôr vzniknuté právne vzťahy. V danom prípade ide o nepravú retroaktivitu, ktorá na rozdiel od pravej retroaktivity nie je zakázaná a nie je v rozpore s princípmi demokratického a právneho štátu. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na v tomto smere ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu SR, podľa ktorej nepravá retroaktivita nebráni zákonodarcovi novou právnou úpravou vstúpiť aj

do tých právnych vzťahov, ktoré vznikli na základe skôr prijatej právnej normy a meniť ich režim. Za prípustné sa považuje, pokiaľ nová právna úprava (uznávajúc práva a povinnosti nadobudnuté podľa skoršieho právneho predpisu) zavádza do budúcnosti nový režim a mechanizmus (procedúru) uplatnenia týchto práv alebo pokiaľ právam nadobudnutým za skoršej právnej úpravy priznáva odo dňa účinnosti neskoršej právnej úpravy nový obsah. V konečnom dôsledku nepôsobí nepravá retroaktivita do minulosti. Akceptuje stav, ktorý nastal za skôr platnej a účinnej právnej úpravy, tento stav ale rieši až v čase účinnosti novej právnej úpravy (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 98/2010).

11. K argumentáciu prvoinštančného súdu, podľa ktorého by zmluva o úvere mohla byť považovaná za spotrebiteľskú až počnúc 1.1.2008, kedy nadobudla účinnosť novela Občianskeho zákonníka č. 568/2007 Z. z. meniaci definíciu spotrebiteľskej zmluvy tak, že pod tento pojem bola prvýkrát podraditeľná aj zmluva o úvere, odvolací súd uvádza, že aj do 13.12.2007 bolo potrebné ustanovenie § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka vykladať eurokonformne. Súdny členský štátov EU sú pri aplikácii vnútroštátneho práva povinné vykladať ho v čo najväčšej možnej miere v súlade so znením a účelom príslušných smerníc, aby bolo zabezpečené dosiahnutie smernicami požadovaného výsledku, resp. v širšom zmysle harmonizácie práva v EU. Smernice, hoci v princípe nemajú priamy účinok, predstavujú dôležitú výkladovú pomôcku, a to najmä v tak na úrovni EU harmonizovanom odvetí, akým je spotrebiteľské právo. Konkrétne smernica 93/13/EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách obsahuje v čl. 2 definíciu spotrebiteľa ako fyzickej osoby konajúcej s cieľom nevzťahujúcim sa k jeho obchodom, podnikaniu alebo povolaniu a predajcu alebo dodávateľa ako akúkoľvek fyzickú alebo právnickú osobu konajúcu s cieľom vzťahujúcim sa k jeho obchodom, podnikaniu alebo povolaniu, bez ohľadu na to, či má verejnú alebo súkromnú formu. Pri dôslednom eurokonformnom výklade aplikovateľných vnútroštátnych predpisov nie je potom možné dospieť k inému záveru, ako že za spotrebiteľskú zmluvu je potrebné považovať každú zmluvu uzavretú medzi dodávateľom a spotrebiteľom, ktorí spĺňajú vyššie uvedené definície. V konaní nebolo sporné, že právny predchodca žalobcu a žalovaná spĺňajú znaky dodávateľa resp. spotrebiteľa. Navyše, ako už bolo uvedené, predmetná zmluva zodpovedala už v čase jej uzavretia i tzv. typovej (neskôr spotrebiteľskej) zmluve podľa § 23a ods. 1 zákona č. 634/1992 Zb. Preto bez ohľadu na vtedy účinné znenie definície spotrebiteľskej zmluvy

ustanovenej v § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka bolo potrebné za spotrebiteľskú zmluvu pokladať každú, ktorá mala znaky typovej zmluvy a jej účastníkmi boli dodávateľ a spotrebiteľ...

Nakoľko právny predchodca žalobcu mal pri uzatváraní dohody o ručení postavenie dodávateľa a ručiteľka (žalovaná) nepochybne postavenie spotrebiteľov, na dohodu o ručení treba nazerať ako na spotrebiteľskú zmluvu, a to bez ohľadu na to, že malo ísť o dohodu o ručení uzavretú podľa § 303 a nasl. Obchodného zákonníka.

Z vyššie uvedených dôvodov je potrebné tak Zmluvu o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere, ako aj dohodu o ručení zo dňa 26.11.2001, hoci založené pred 1.4.2004, považovať za spotrebiteľské zmluvy, na ktoré sa vzťahuje aj ustanovenie § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka ustanovujúce prednostné použitie noriem Občianskeho zákonníka, aj keby sa inak malo aplikovať normy Obchodného zákonníka (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 MCdo 14/2014). Občiansky zákonník sa v spotrebiteľských vzťahoch aplikuje aj tam, kde Obchodný zákonník obsahu komplexnú právnu úpravu daného inštitútu. “

28. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné hmotno-právne, ako aj procesno-právne ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré boli podstatné pre posúdenie danej veci, interpretoval a aplikoval ústavne konformným spôsobom, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a ústavne akceptovateľné. Uvedený záver podporuje aj ustálená judikatúra ústavného súdu, podľa ktorej postup súdu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva na súdnu ochranu vyjadreného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

29. Ústavný súd preto nepovažuje právny záver krajského súdu týkajúci sa aplikácie konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka na prerokúvanú vec za svojvoľný, prijatý v zjavnom omyle konajúceho krajského súdu, resp. za výsledok formalistického výkladu aplikovaných právnych noriem. Aplikácia týchto zákonných ustanovení krajským súdom v napadnutom rozsudku nie je zjavne neodôvodnená, nevykazuje znaky svojvôle a ani

nepopiera zmysel a účel aplikovaných právnych noriem. Napadnutý rozsudok tak nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, pretože krajský súd jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré odvolaniu žalovanej spochybňujúcej právny názor súdu prvej inštancie vyhovel a pre ktoré odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu sťažovateľky zamietol.

30. Nadväzujúc na uvedené, ústavný súd zároveň pripomína, že je potrebné, aby rešpektoval svoju oddelenosť od sústavy všeobecných súdov a nezasahoval do ich právneho posúdenia sťažovateľkinej žaloby. Ústavný súd preto ani nemôže zaujímať stanovisko k otázke nastolenej sťažovateľkou v jej ústavnej sťažnosti (eventuálny spotrebiteľský charakter predmetnej zmluvy a dohody o ručení a z toho vyplývajúce súvislosti premlčania hmotnoprávneho nároku sťažovateľky), keďže v okolnostiach sťažovateľkinho prípadu ide o problémy zákonnosti, nie ústavnosti.

31. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že sťažovateľkou napadnuté rozhodnutie krajského súdu v ničom nesignalizuje možnosť porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, dôvodnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, resp. ústavný súd dospel k záveru, že medzi sťažovateľkou napadnutým rozhodnutím krajského súdu a obsahom základných práv, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľka domáha, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

32. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v rámci predbežného prerokovania odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

33. Ústavný súd nad rámec už uvedeného len pre úplnosť poukazuje na to, že uznesením sp. zn. III. ÚS 213/2016 z 12. apríla 2016 odmietol ako zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť sťažovateľky, ktorou obdobne neúspešne namietala, že všeobecné súdy jej vec nesprávne právne posúdili, keď (vychádzajúc z aplikovateľnosti právnych noriem na ochranu spotrebiteľa) aplikovali ustanovenia Občianskeho zákonníka, a nie Obchodného zákonníka.

34. Pokiaľ ide o sťažovateľkinu argumentáciu stanoviskom útvaru dohľadu nad finančným trhom Národnej banky Slovenska č. 1/2015 z 21. apríla 2015, ktorého kópiu priložila ako prílohu aj k svojej ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že túto argumentáciu mohla sťažovateľka uplatniť už v konaní pred okresným súdom a následne pred krajským súdom (napr. v rámci písomného vyjadrenia sťažovateľky k odvolaniu podanému žalovanou), o to viac v prípade, ak v konaní pred všeobecnými súdmi bola zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom. Sťažovateľka zároveň v rámci ústavnej sťažnosti ani nenamieta, že by predmetnú argumentáciu v konaní pred všeobecnými súdmi uplatnila, avšak všeobecné súdy sa ňou náležite nevysporiadali. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh tak vyplýva, že sťažovateľka predmetnú námietku, ktorú uplatnila vo svojej ústavnej sťažnosti ústavnému súdu, v konaní pred všeobecnými súdmi relevantne vôbec nevzniesla. Keďže sťažovateľka nevyužila možnosť súdneho prieskumu týchto otázok v konaní pred všeobecnými súdmi, všeobecné súdy nemohli nahradiť jej procesnú aktivitu svojou vlastnou.

35. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou a nemôže nahrádzať úlohu všeobecných súdov. Zákon o ústavnom súde ako zákonnú podmienku ustanovuje, že pred podaním ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy musí sťažovateľ vyčerpať právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. *Ratio legis* tohto ustanovenia pritom spočíva nielen v tom, aby príslušná vec bol posúdená v prvom rade tými orgánmi verejnej moci, do ktorých právomoci takéto posúdenie prislúcha, ale tiež v tom, aby prípadné pochybenia mohli byť v rámci opravného konania pred orgánmi verejnej moci preskúmané a posúdené zákonom predvídaným spôsobom a v prípade potreby odstránené. Z toho vyplýva, že námietky, ktoré mohli byť uplatnené už v konaní pred všeobecným súdom, nemôžu byť úspešne uplatnené až v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

36. Podmienka vyčerpania procesných prostriedkov, ktoré zákon na ochranu práv sťažovateľom poskytuje, nemôže byť v nadväznosti na uvedené splnená iba ich formálnym uplatnením, ale na úspešné uplatnenie sťažnosti je nevyhnutné (ako *conditio sine qua non*) aj ich vyčerpanie materiálne, a to pokiaľ ide o obsah a rozsah ich uplatnenia. Ústavnú

sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemožno redukovať na prostriedok nápravy, na základe ktorého by sa sťažovateľovi poskytla ďalšia možnosť obhajovať svoje práva v dôsledku svojho vlastného opomenutia a nečinnosti spočívajúcej v absencii tvrdení v riadnom konaní pred orgánmi verejnej moci. Akceptovaním námietok po prvýkrát prednesených až v konaní o ústavnej sťažnosti by sa ústavný súd stával ďalšou súdnou inštanciou, pred ktorou sa sťažovateľ snaží zreparovať to, čo v predchádzajúcom konaní zanedbal, teda napraviť následky spôsobené vlastným zavinením, resp. zavinením svojho právneho zástupcu.

37. Ústavný súd v spojitosti s tým poukazuje aj na zásadu zodpovednosti účastníka za ochranu svojich práv „*vigilantibus iura scripta sunt*“ (každý nech si stráži svoje práva), z ktorej vyplýva, že nedôslednú procesnú obranu sťažovateľa v riadnom konaní pred orgánmi verejnej moci nemožno dodatočne nahrádzať prostredníctvom ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy.

38. V súvislosti s uvedeným sa možno odvolať aj na ustálenú a všeobecne známu judikatúru ústavného súdu, ktorá je plne aplikovateľná i po zmene právnej úpravy konania pred ústavným súdom, v zmysle ktorej konanie o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže byť prostriedkom, ktorý by nahradzoval konanie pred príslušnými orgánmi verejnej moci a ktorým by sa umožnilo prihliadnuť na nové skutočnosti alebo dôkazy, ktoré mohli mať vplyv na právoplatné rozhodnutie, proti ktorému ústavná sťažnosť smeruje, pritom ale neboli uplatnené vo veci samej. Nevyužitie možnosti uplatniť argumentáciu v konaní pred všeobecnými súdmi nemožno naprávať alebo nahrádzať ústavnou sťažnosťou v konaní pred ústavným súdom. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu, ktorá je plne aplikovateľná i po zmene právnej úpravy konania pred ústavným súdom, v prípade, ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc.

Inak povedané, právomoc ústavného súdu rozhodnúť o určitej námietke sťažovateľa nemožno založiť až jej uplatnením v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v prípade, ak ju sťažovateľ mohol uplatniť v napadnutom konaní, pričom podľa platného právneho poriadku o nej mohol a aj bol povinný meritórne rozhodnúť všeobecný súd,

prípadne iný orgán verejnej moci. Ak takáto situácia nastane, treba preto podľa ustáleného názoru ústavného súdu ústavnú sťažnosť v časti týkajúcej sa takejto námietky odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu (m. m. III. ÚS 135/03, III. ÚS 201/04, IV. ÚS 266/08, II. ÚS 462/2012, IV. ÚS 456/2013, IV. ÚS 597/2018 a i.).

39. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

40. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

41. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uplatnenými v jej ústavnej sťažnosti.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. apríla 2019